

IN HET SPOOR VAN

SINT-AMANDUS

een plaatselijke
held?

In het spoor van Sint-Amandus

Fietstocht in en rond
Ingelmunster (32 km)

Amandus wordt in 584 geboren in de buurt van Nantes. Zijn ouders sturen hem naar een klooster om hem een christelijke opvoeding te geven. Maar in plaats daarvan begeeft hij zich naar Tours, waar hij besluit monnik te worden. Vijftien jaar lang leeft hij als kluizenaar in de buurt van Bourges. Op bezoek in Rome krijgt hij van de paus de opdracht om het geloof te verkondigen als rondtrekkende missionaris.

Zo komt hij ook in Vlaanderen en trekt door onze regio, op weg naar Gent. Daar sticht hij twee kloosters: de latere St. Pietersabdij en St.-Baafsabdij. Volgens de legende geeft hij Engelse kloosterlingen de opdracht om aan de oevers van de Mandel een bidplaats op te richten. De naam "Ingelmunster" zou afgeleid zijn van "Anglo-monasterium" (Engels klooster). Op de ruïnes van deze bidplaats staat het huidige kasteel. Hoewel de bevolking Amandus niet gunstig gezind is en zich vastklampt aan het heidense geloof, heeft Sint-Amandus in de latere geschiedenis toch zijn sporen achtergelaten. Zo zijn er in West-Vlaanderen alleen al 17 parochiekerken naar hem vernoemd. Ook tal van scholen en straten dragen zijn naam.

Sint-Amandus wordt vaak afgebeeld met een draak, die de heidense rituelen voorstelt die hij bestreed. Doorgaans heeft hij ook een kerkmodel in zijn handen, verwijzend naar de vele kerken en kloosters die hij gesticht heeft. Af en toe kronkelt er rond zijn staf een slang, die hij als jonge monnik zou verjaagd hebben met een kruisteken. De heilige Amandus is de schutpatroon voor wijnhandelaars, bierbrouwers, herbergiers, apothekers (cfr. slang) en kruideniers. Hij wordt o.a. aanroepen tegen reuma, jicht, epilepsie en huidaandoeningen.

Sint-Amanduskerk

De eerste kerk in Ingelmunster dateert van voor 1165. Ze werd in 1566 vernield door de Geuzen en achteraf hersteld. De toenmalige kerk bestond uit drie beuken met een toren in het midden. Omdat de toren dreigde in te storten, werd in 1739 boven de ingang van de kerk een nieuwe toren geplaatst. In 1780 werd omwille van plaatsgebrek het oude kerkship afgebroken en vervangen, waardoor de kerk haar huidig uitzicht kreeg. In 1783 werd de kerk plechtig ingewijd. Bemerkt bij een bezoek aan de kerk de beeltenissen van Sint-Amandus, afgebeeld met het kerkmodel in zijn hand.

Sint-Amandusstraat

In de volksmond heeft dit straatje minder christelijke benamingen. Hier bevinden zich de voormalige cafés Winterland en Zomerland. In "Het Winterland" werd in oktober 1910 de Ingelmunsterse afdeling van de Socialistische vakbond opgericht. Dit gebeurde voor de lock-out plaatsvond, een staking in 5 plaatselijke weverijen in 1911. Robert Schotte, een van de weversbazen, was er niet mee opgezet dat de socialisten wilden meedoen met de staking in zijn fabriek, vlakbij gelegen in de Nieuwstraat. Hij zette brouwer Maurits Devisschere, eigenaar van 't Winterland, onder druk zodat hij hen buiten gooide. Het huis waar nu "'t Zomerland" op de gevel staat, was in die tijd "'t Winterland". Beide cafés lagen naast elkaar en wisselden van naam.

Hazekapel

De herberg "De Hazekapel" is sinds 2002 een beschermd gebouw. Het dateert uit ca 1891 en wordt beschermd o.a. omwille van zijn volkskundige waarde: nl. een uiting van lokale volksdevotie en een unieke combinatie van een landelijk café met kapel. In de buurt van de Hazekapel en in Ingelmunster-bos hadden de Duitsers tijdens WO1 twee grote munitiearsenalen liggen, die uiterst streng bewaakt werden. De materialen werden aangevoerd via een speciaal daartoe aangelegde spoorlijn.

Van Naaipanderstraat naar Haaipanderstraat

"Haaipander" of "Naaipander" betekenen eigenlijk hetzelfde. Allebei verwijzen ze naar een schuinte, scheve wending. In dit geval duidt het op een scheve strook grond, links van de Haaipanderstraat, behorend bij het grondgebied Ingelmunster. De "h" wordt door samentrekking met de "n" in het West-Vlaams al snel als een "n" uitgesproken. Spreken de mensen uit de stad Izegem beter Nederlands dan deze uit het dorp Ingelmunster?

START

- Schoolstraat Ingelmunster
- L: Guido Gezellestraat
- RD: Sint Amandstraat
- R: Doelstraat
- L: Naaipanderstraat
- R: Haaipanderstraat
- RD: Bloemgatstraat (hier geen bordje, Meulebeeksestraat dwarsen)
- L: Bosstraat
- R: Veldkaaistraat
- R: Meulebekestraat
- RD: Maeneghemstraat
- L: Blekerijstraat
- R: Kriekestraat
- R: Meulebekestraat (10 meter)
- L: Claerhoutdreef
- L: Vijfstraat (20 meter)
- R: Sint Amandsstraat (Pittem)
- RD: Sint Amandsstraat (Tielt)
- L: Roosbeekdreef (hierna volgt stop in 't Vissershoveke)
- R: Heirentstraat
- L: Buysveldstraat
- RD: Duivelsputstraat
- L: Steenovenstraat (10 meter)
- R: Ledestraat
- RD: Ledestraat (Meulebeke) en Vijverstraat (Oostrozebeke)
- RD: Sint Amandsstraat (Oostrozebeke) en Ledestraat (Meulebeke)
- RD: Sint Amandsstraat (Meulebeke)
- RD: Beelshoekstraat
- R: Krekelstraat tot aan huisnummer 80
- L: aan 't Meerelnest tot op de Lenteakkerstraat
- R: Lenteakkerstraat tot aan huisnummer 26
- L: Lenteakkerstraat via pad tot aan de Bollewerpstraat t.h.v. de Ringlaan
- RD: Bollewerpstraat
- R: Hinnebilckstraat
- L: Schoolstraat tot aan de Sint-Amandskerk

Stormes Kruis

De "Kruislievenheer" omringd door linden, verwijst naar de Germaanse wortels van onze streek. Bomen stonden in verbinding met de Goden en hadden bijgevolg een heilige betekenis. De linde was bij de heidenen een aanbiddingssymbool waarin Freya, godin van de liefde, huisde. Bij de kerstening van onze streek bleven de oeroude gewoontes bestaan. Het christendom heeft handig gebruik gemaakt van deze heidense symbolen om de bevolking sneller voor zich te winnen. Zo wordt de linde aan Maria gewijd, een duidelijke verwijzing naar de godin Freya. Om die reden vindt men overal kapelletjes en kruisen omringd door linden. Ook bij de oude vierscharen tref je linden of eiken, want ook bij de Germanen werd recht gesproken onder deze heilige bomen. De naam Storme verwijst naar een plaatselijke dorpsfilosoof.

Kasteel van Ardooie

Het kasteel werd opgetrokken op het einde van de 18de eeuw in (neo)classicistische stijl en werd bewoond door de Heer van Ardooie, die zich ook wat chiquer "d'Ardoye" liet noemen. Vanaf 1857 wordt dit achtervoegsel "d'Ardoye" zelfs toegevoegd aan de familienaam.

Vanaf 1700 is de heerlijkheid van Ardooie in handen van de Franse markies de Houchin. Wegens geldgebrek verkoopt de familie de heerlijkheid, die intussen een baronie is, aan de burggraaf Theodoor de Jonghe. De nieuwe eigenaar bouwt er het huidige kasteel. Latere generaties voegen er elementen aan toe zoals een huiskapel en een koetsierswoning.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt het kasteel bezet door Duitse troepen. Het wordt ingericht als lazaret en als bakkerij. Daarbij

worden het kasteel en interieur zwaar beschadigd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt het kasteel geplunderd door de bevolking, waarbij een groot deel van inboedel, schilderijen en meubilair, wordt vernield.

In 1981 wordt het kasteel door de laatste kasteelheer de Jonghe d'Ardoye verkocht aan een nieuwe, particuliere eigenaar. In 1984 wordt het een beschermd monument. Het kasteel is nog steeds privébezit, maar een deel van het kasteelpark werd gekocht door de provincie die het inricht als provinciaal domein.

De Maeneghemstraat

De straat vormt de grens tussen Pittem en Meulebeke. Ze verwijst naar de heerlijkheid Maeneghem die zich daar bevond. Het leen was 7 bunder groot en afhankelijk van het Prinselijk Leenhof te Tielt. De heerlijkheid bestond uit een rente, geheven op de uitgestrekte landerijen aan weerszijden van de grens Pittem-Meulebeke. Maeneghem beschikte over een baljuw en rechtspraak voor de gewone rechten. Deze straat werd in mei 1940 gebruikt door de Duitsers om via een omsingelende beweging de Belgische troepen te verschalken. Een zelfde beweging gebeurde vanuit Lendeledede zodat de Belgische troepen, verschanst in Ingelmunster, achter de spoorweg Ingelmunster-Tielt in de val liepen. Volledig ingesloten, kwam de capitulatie voor onze strijdmakkers geen minuut te laat.

De Krieke

Het gehucht "De Krieke" verwijst naar de herberg "De Krieke" die op het grondgebied van Meulebeke stond. Op de hoek van Meulebekestraat en de Kriekestraat richtten de Zusters van Maria uit Pittem in 1869 een schooltje op, nl. de Sint-Jozefsschool, maar in de volksmond beter gekend als het Kriekeschooltje. Er kwam ook een kapel. De gebouwen werden in 1947 volledig vernieuwd en uitgebreid om plaats te bieden aan de vele kinderen uit het omliggende platteland.

Goed ter Claerhout

Claerhout was de meest uitgestrekte en naast Pittem de voornaamste heerlijkheid tijdens het Ancien Regime. De heerlijkheid beschikte over een schepenbank, want ze had de hoogste justitie. Daardoor kon ze o.a. de doodstraf uitspreken. Ze beschikte bijgevolg ook over een galgenveld. Het goed behoorde van in de 12de eeuw toe aan de familie Claerhout. Al wie deze familienaam of een verbastering ervan draagt, vindt zijn roots op deze heerlijkheid. Tot het einde van de 15de eeuw bleef het goed bezit van de familie Claerhout. Daarna kwam het in handen van verschillende adellijke families. De hoeve was tijdens de middeleeuwen versterkt en had tot einde 18de eeuw een omwalling.

De Berg

De 'Berg', 42m hoog, het op één na hoogste punt van Pittem. We bevinden ons hier op de kamlijn van het Plateau van Tielt dat de waterscheidingslijn vormt tussen het Mandel-Leiebekken en het bekken van de Brugse Polders.

In de verte bemerk je het eclectische kasteel Ronceval of kasteel Berghoek, nog juist op Pittems grondgebied, gelegen en daterend uit eind 19^e eeuw. De bouwheer was een kleinzoon van Emile Pierre Mulle de Terschueren, die op zijn beurt het bekende huis met dito naam liet optrekken in Tielt. De familie was conservatief katholiek en was actief zowel in de nationale als in de plaatselijke politiek.

Cichoreiasten en aardappelkelders

Typisch voor de streek rond Tielt zijn de vele cichoreiasten en de aardappelkelders. Deze aardappelkelders waren half ondergrondse, koepelvormig gemetste kelders typisch voor deze streek. Ze waren bedekt met een laag aarde en begroeid met gras.

De Herentmolen

Reeds in de 16de eeuw op 30 m hoogte, stond hier een graanmolen. De molen bleef niet gespaard onder de troebelen van de geschiedenis. Verschillende keren werd hij heropgebouwd. Bijna 200 jaar was hij eigendom van de familie Loncke (1746-1923), nauw verwant met de gekende molenaars- en olieslagersfamilie uit onze gemeente. De huidige molen dateert uit 1956. Hij werd terug opgetrokken met zowel nieuwe als tweedehandse stukken door molenbouwer Robert Vandekerckhove en zijn helper Oscar Buyck, beiden uit Ingelmunster. Bij deze heropbouw werden stukken gebruikt uit minstens drie verschillende molens afkomstig uit Vollezele, Aarsele en Ruddervoorde. De huidige molen is een staakmolen op een torenkot. Hij is beschermd en werd volledig gerestaureerd in 2005. De molen is nog steeds maalvaardig.

Duivelsputstraat

De bevolking geloofde dat hier de waterduivel of nekker woonde. Bij de duivelsput gebeurden vreemde dingen. Zo hoorde men ieder jaar met kerstmis van ver klokken luiden. Langs de Duivelsputbeek stond vroeger een watermolen die in 1931 werd afgebroken.

Ledestraat

De naam verwijst naar de gilde van Lede, één van de oudste wijken uit Meulebeke. Lede is afkomstig van het Germaanse "hlitha" wat heuvelhelling betekent en verwijst naar de helling van de Ketelberg, met zijn 37m het hoogste punt van Meulebeke. De berg dankt zijn naam aan zijn vorm, nl. 'omgekeerde ketel' die boven het landschap uitsteekt.

Sint-Amandsstraat (Oostrozebeke en Meulebeke)

Volgens de overlevering zou Sint-Amandus deze weg genomen hebben tijdens zijn kersteningstocht in de streek van Mandel en Leie. De Ledestraat en Duivelsputsstraat werden vroeger ook Sint-Amandsstraat genoemd. Samen vormden deze wegen een lang traject over Meulebeke, Oostrozebeke tot in Markegem.

In Turkijen, staat een O.-L.-Vrouwekapel, ook gekend als Kapel aan 't Zwijntje. Een verwijzing naar een tegenoverliggend café. De eerste kapel werd gebouwd in 1895. Ze werd volledig vernieuwd in 2007. De inwoners van de wijk werden omschreven als een ruw volk waar 't mes meer dan eens op de torre zat, waar men niet verlegen was eens snel op de vuist te gaan. De bevolking uit deze hoek kreeg de spotnaam 'Turken'. Turkijen heeft helemaal niets te maken met het land Turkije, maar verwijst naar een uithoek die schaars bewoond is.

Beelshoek

Via de Berdelen brug over de Devebeek rijden we Ingelmunster binnen. "Berdelen" betekent "van planken gemaakt". De vroegere brug was uit hout gemaakt. Op de Beelshoek stond vroeger de Walbrugmolen. Hij werd in 1636 opgericht en in 1939 gesloopt. In 1914 waren er nog tien molensites, maar slechts twee windmolens draaiden nog: de kasteelmolen op De Molenhoek en de Walbrugmolen. Omdat windmolens tijdens de oorlog konden ingezet worden om berichten door te geven (o.a. met zeilen van een andere vorm of kleur), werden de molenaars verplicht om het werk te staken. Molenaar Monteyne en zoon, die hun molen op de Molenhoek nog even deden draaien om meel te hebben, werden op 18 oktober 1914 prompt opgepakt en drie dagen vastgezet.

